

LATINA PRO NĚMČINÁŘE – HODINA IX.

STUPŇOVÁNÍ ADJEKTIV

	Komparativ (2. stupeň)	Superlativ (3. stupeň)
car-us, a, um	car- ior , oris (<i>m., f.</i>); car- ius , ioris (<i>n.</i>)	car- issimus , issima, issimum
brev-is, e	brev- ior , oris (<i>m., f.</i>); brev- ius , ioris (<i>n.</i>)	brev- issimus , issima, issimum

Superlativ odlišně se tvoří u adjektiv:

a) jejichž kmen je zakončen na **-er**; superlativ má zakončení **-rimus**, rima, rimum, připojené ke tvaru nom. sg. maskulina:

liber, era, erum (liber-): liber-**rimus**;

pulcher, chra, chrum (pulcher-): pulcher-**rimus**;

b) jejichž kmen končí na **-l**; superlativ má zakončení **-limus**, lima, limum ale jen u těchto šesti:

facilis, e (snadný): facil-**limus**;

difficilis, e (obtížný): difficil-**limus**;

similis, e (podobný): simil-**limus**;

dissimilis, e (nepodobný): dissimil-**limus**;

humilis, e (nízký): humil-**limus**;

gracilis, e (štíhlý): gracil-**limus**.

Ostatní adjektiva III. deklinace se zakončením kmene na **-l** mají superlativ pravidelný (nobilis, e (urozený): nobil-**issimus**).

NEPRAVIDELNÉ STUPŇOVÁNÍ ADJEKTIV: magnus – maior, maius – maximus, a, um
bonus – melior, melius – optimus, a, um
parvus – minor, minus – minimus, a, um
malus – peior, peius – pessimus, a, um
multus – plures, plura – plurimus, a, um

Podstatou nepravidelného stupňování je změna kmene, někdy mají tato adjektiva zvláštní kmen dokonce pro každý stupeň.

OPISNÉ STUPŇOVÁNÍ:

Adjektiva 1. a 2. deklinace, u nichž před koncovým **-us, a, um** předchází vy výslovnosti samohláska, se stupňují opisně, tj. pomocí komparativu **magis** a superlativu **maxime**:

necessarius, a, um – magis necessarius, a, um – maxime necessarius, a, um

Pozor! antiquus – antiquior, antiquius – antiquissimus, a, um

Ve výslovnosti je kmen zakončen na **-kv**, a proto se může stupňovat pravidelně.

SROVNÁVÁNÍ:

Komparativ:

Quam + nominativ: než; anebo ablativ srovnávací bez předložky:

Puer melior quam pater est.

Puer melior patre est.

Superlativ:

De, ex + ablativ: z; anebo genitiv celkový bez předložky:

Petrus optimus ex omnibus discipulis est.

Petrus optimus de omnibus discipulis est.

Petrus optimus omnium discipulorum est.

ADVERBIA A JEJICH STUPŇOVÁNÍ

	adjektiva 1. a 2. deklinace	adjektiva 3. deklinace
pozitiv	alt-e	brev-iter, sapient-er
komparativ	alt-ius	brev-ius
superlativ	alt-issime	brev-issime

Pozitiv latinských adverbíí od adjektiv 3. deklinace se tvoří většinou připojením –iter k základu, u adjektiv zakončených na –ans, antis; -ens, entis pouze připojením –er (sapienter). Existuje pochopitelně několik výjimek – z častějších například facile (snadno), audacter (odvážně), difficulter nebo non facile (nesnadno).

Komparativ adverbia je vždy shodný s tvarem neutra komparativu příslušného adjektiva.

Superlativ je tvořen tak, jak je typické pro adverbia 1. a 2. deklinace, tj. záměnou koncovky –us, a, um za –e.

EXERCITIONES

Přeložte:

porticus pulcherrima

manus dextra

dies certa

meridies clarus

res publica libera

Iussu Caesaris puer damnatus est.

Frater meus maior sorore mea natu est.

Perdebam fidem, quia hodie non veniebas.

Mea domus optima est, tua parva, sed certe tibi cara.

Pulchre cantas.

Acriter loqueris!

Melius labora!

Optime laborabatis!

Bene disco.

Sapienter Cicero scribebat, stulte Caesar.